

GLOBALIZAREA SECURITĂȚII SAU SECURITATEA GLOBALIZĂRII, TENDINȚE ȘI NOI PROVOCĂRI

GLOBALIZATION OF SECURITY OR SECURITY OF GLOBALIZATION, TRENDS AND NEW CHALLENGES

Col. prof.univ.dr. Daniel DUMITRU*
Drd. Răzvan Nicolae MANOLIU**

Procesul dezvoltat de globalizare se reflectă în mediul economic, social, politic, militar și cultural al unei națiuni. Interdependența dintre țări constă în diminuarea politicilor vamale, a taxelor vamale, restricționarea sau, din contră, relaxarea vis-a-vis de fluxul de mărfuri, bunuri, tehnologii și servicii. În ciuda tendințelor pozitive pe care globalizarea le aduce, tendințele negative, în ceea ce privește problemele de securitate, apar împreună cu toate riscurile potențiale care implică securitatea ființelor umane, a companiilor, a societății, a statelor națiune și a întregii planete, sau utilizarea unui termen cuprinzător, și anume, securitatea globală a omenirii.

The growing globalization process is reflected in economic, social, political, military, and cultural of a nation. The interdependencies between countries consist in dropping customs policies, diminishing the customs fees, restrictions or on the contrary, laxing on goods movement, technologies and services. Despite the positive trends that globalization brings, negative trends regarding security issues appear together with all the potential risks which involves the security of human beings, companies, societies, nation states, and of the entire planet, or the use of a comprehensive term, namely the global security of mankind.

Cuvinte-cheie: globalizare; interdependență; probleme de securitate; riscuri potențiale; state națiune; securitatea globală a omenirii.

Keywords: globalization; interdependencies; security issues; potential risks; nation states; global security of mankind.

Mediul de securitate actual s-a mutat de la un mediu de securitate teritorială de stat la dimensiuni mai largi și mai profunde de securitate și către interdependența securității globale. În prezent, terorismul are o dimensiune transnațională puternică și recunoscută de SUA, NATO și UE și este nevoie de o acțiune, la nivel mondial, pentru a aborda această amenințare. Securitatea națională este înțeleasă ca „achiziția, implementarea și utilizarea forței militare pentru atingerea

obiectivelor naționale”¹. Perspectiva lui Stephen Walt articulează o poziție care este centrată pe stat și este restrictivă vis-a-vis de aplicarea securității la amenințările din perspectivă militară².

Există două dimensiuni, și anume: extindere – luarea în considerare a amenințărilor de securitate nonmilitare, cum ar fi deficitul de mediu și de degradare, de răspândire a bolilor, mișcările de refugiați, suprapopularea, terorismul și aprofundarea – atenție în ceea ce privește securitatea indivizilor și a grupurilor, mai degrabă decât concentrându-se pe amenințările externe ale statelor, cum ar fi conflictele etnice, amenințări la adresa mediului, război civil și supraviețuirea individuală a persoanelor fizice³. Preocuparea față de „identitate” și „crime transnaționale”, și

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: daniel_dumitru64@yahoo.com

**Banca UniCredit Țiriac Bank SA.

e-mail: razvanmanoliu@yahoo.com

preocuparea față de energie, de securitate socială, de securitate cyber, precum și de terorism, au lăgit termenul de securitate. Discuții privind extinderea termenului de securitate a început și de către alte domenii de activitate, chiar înainte de încheierea erei Războiului Rece, indicând faptul că nu putem să ne focusăm numai pe probleme militare, probleme care sunt, de altfel, discutate și în cadrul Școlii de la Copenhaga.

Globalizarea transformării informațiilor, a comunicațiilor, a tehnologiilor și a economiei sumarizează o serie de pericole, cum ar fi: încălzirea globală, ploaia acidă, problemele de mediu, reducerea păturii de ozon, precum și terorismul. Pericolul terorismului se vede clar în atacurile teroriste din 11 septembrie 2001, astfel scopul amenințărilor devenind global, lărgindu-se, în timp ce țintele devin individuale. Rolul statelor descrește și se schimbă în relațiile internaționale, în timp ce rolul companiilor multinaționale, al organizațiilor guvernamentale și cel al instituțiilor financiare crește, pe măsură ce procesul de globalizare crește. Globalizarea schimbă „natura statelor și comunitățile politice”, distincția dintre afaceri internaționale și domestice scăzând, în timp ce „solidaritatea transnațională” crește din ce în ce mai mult. Procesul de globalizare provoacă strategiile relațiilor internaționale; globalizarea separației dintre politicile domestice și internaționale scăzând⁴. Problemele interne devin probleme globale, un exemplu, în acest sens, fiind sărăcia din Africa. Procesul de globalizare are efecte și în agenda de securitate internațională și este dificil să definim cum globalizarea crește sau gradul de securitate descrește. Globalizarea înseamnă nu numai o descreștere a capacității statelor, în termenii securității tradiționale, ci și o descreștere a statelor înseși.

În primul rând, trebuie evidențiate conflictele civile, ca o distincție între descreșterea conflictelor dintre național și internațional. Dificultatea în evaluarea efectelor globalizării în mediul de securitate internațional, datorită faptului că impactul globalizării variază de la o regiune la o altă regiune este determinată, în mare măsură, de capacitatea statelor de schimbare, de adaptare pentru a putea împlini provocările specifice ale procesului de globalizare.

Procesul de globalizare reflectă, de fapt, că statul națiune nu mai poate controla aspectele

de securitate nonfizică, cum ar fi, protecția informației și a activelor tehnologice. Un exemplu ar fi: o uriașă putere militară, fără a-și proteja informațiile tehnologice nu ar avea sens să existe. Una dintre provocările impuse de globalizare, ca întreg, este faptul că statele nu pot controla mișcarea tehnologiei și a informației. Industria de armament care este deținută, în principal, de către sectorul privat cauzează așa-zisul proces de transnaționalizare a producției de apărare și reduce controlul statului asupra producției, astfel apărând transnaționalizarea amenințărilor, pe măsură ce statele nu mai pot controla poluarea, transferul de tehnologii și informații, dar și terorismul ca și proces de sine stătător. În era globalizării, emergența informațiilor bazate pe economiile țărilor reduc importanța industriilor naționale, astfel, crescând investițiile directe în economiile locale ale firmelor multinaționale, scăzând în acest fel controlul statului în economiile domestice, acestea devenind vulnerabile la intervențiile în crizele internaționale, fapt care reprezintă o amenințare a mediului economic de securitate. Globalizarea ușurează accesul statelor națiune la armele nucleare de distrugere în masă, precum și la alte tehnologii adiacente.

Astăzi, termenul de „strategie asimetrică” sau „putere asimetrică” este frecvent folosit și se referă la faptul că un stat mic poate încerca să înfrângă un stat mai mare și puternic dintr-un sistem internațional global lovind în vulnerabilitățile sale⁵. Globalizarea acordă șanse statelor puternice sa-și sporească puterile și totodată acordă o șansă statelor mai slabe să provoace statele mai puternice, astfel puterea asimetrică reprezintă o alternativă pentru statele mici. În final, procesul de globalizare mărește suportul pentru terorism creând consecințe negative, marginalizare globală, socială și inegalități economice, astfel terorismul câștigând suport din partea populației marginalizate din diferite state devenind global. Cetățeni ai diferitelor state care se află la cel mai de jos nivel pe scările sociale și economice realizează că nu pot avea șanse egale într-o lume globalizată, precum și faptul că cererile lor nu sunt recunoscute și încep să aibă reacții la acest proces, iar aceste reacții devin amenințări și suport pentru terorism. Grupurile teroriste, în timp ce se confruntă cu procesul de globalizare, câștigă beneficii de pe urma acestui proces utilizând avantajele tehnologice datorate dezvoltărilor

galopante ale erei tehnologice, astfel aceste grupuri pot opera și ține contactul între ele cu ușurință. În afara faptului că agenții teroriști pot fi simple persoane fizice, teroriști individuali sau grupări teroriste, în zilele de azi terorismul amenință lumea noastră globală.

Din cauza contradicțiilor structurale, manifestate prin criza economico-financiară începută în anul 2008, apariția unei crize politice este foarte probabilă, în special, datorită faptului că disputele și tensiunile omniprezente pe scena politică a României fac parte, în mod regulat, din jocul standard al relațiilor dintre putere și opoziție, în exercițiul democratic. Astfel, evenimente printre care enumerăm: scindări de partide și apariția altor partide noi, formări și destrămări de coaliții, guverne minoritare, suspendări, remanieri guvernamentale, asumări de răspundere pe diferite legi, moțiuni de cenzură și mereu prezentul traseism politic vor domina scena politică din România. Cu toate că acest proces de exercitare al puterii executive, precum și al puterii legislative, imperfect și cu probleme pe alocuri se desfășoară în parametrii oferți de Constituție și statul de drept, menționez faptul că o consecință dintre cele mai grave ale unei probabile crize politice o reprezintă posibilitatea iminentă de blocare a procesului legislativ. Incapacitatea de funcționare a Parlamentului (a celor două camere, Senat și Camera deputaților), dar și eventuala lipsă a unui guvern cu legitimitate parlamentară vor putea duce la o imposibilitate a dezbaterii, adoptării legilor și a reformelor deosebit de importante pentru dezvoltarea economică și socială a României sau la neîndeplinirea obligațiilor asumate de țara noastră în planul internațional, mai ales știut fiind faptul că este foarte important ca schimbările de anvergură care vor trebui operate în modalitatea de funcționare, de organizare a statului pentru eficientizarea activității sale, se vor lovi, așa cum este firesc și normal, de opoziția unor părți majoritare ale populației⁶.

Este de la sine înțeles că atunci când agenda clasei politice începe să nu mai coincidă cu agenda populației sau, când dintr-un motiv sau altul, realizarea obiectivelor politice și economice duce la înrăutățirea vieții sociale, la sărăcirea unor categorii sociale, vom avea o ruptură, cum e și normal între clasa politică și populația țării. Statul va trebui să previzioneze acest tip de situație conflictuală și să se reorienteze spre un nou tip de politici economice

și sociale, în funcție de noul context economico-financiar și social impus de criza economico-financiară și să readucă în discuție problema spinoasă a guvernării în situații dificile.

Ca titlu informativ, experții Băncii Mondiale definesc guvernarea ca o sumă de tradiții, de instituții prin care autoritatea este exercitată într-o anumită țară, acest lucru incluzând procesul selecțional de alegere, de monitorizare și de înlocuire a guvernului; capacitatea guvernului ales de a formula, a implementa și a monitoriza eficient politici; respectul cetățenilor, dar și al statului pentru instituțiile guvernatoare ale integrării economice și sociale dintre ei.

Continuând pe această direcție, Banca Mondială a stabilit cele șase dimensiuni de guvernare ce corespund acestei definiții și anume: responsabilitate și vizibilitate – aici avem măsurarea și respectarea drepturilor politice, umane și civile; absența violenței sociale și stabilitate politică – indiciu important în vederea măsurării factorului de probabilitate vis-a-vis de declanșările unor manifestări violente, terorism sau schimbări la guvernare; eficiența guvernării – indice pentru măsurarea competenței administrației, dar și al calității serviciilor publice; calitatea procesului normativ – un factor deosebit de important ce măsoară incidența politicilor de piață neprietenoase; controlul corupției – indice ce măsoară exercițiul public al puterii guvernamentale în scopuri private, în special la mită și la corupție la nivel înalt și, la final, dar nu în ultimul rând; domnia legii – indicator de măsură al nivelului de respectare a legii, dar și al posibilității declanșării unor acțiuni violente sau criminale.

Banca Mondială prin metodologia sa de analiză evaluează calitatea guvernării unei țări atât într-o fereastră temporală, cât și comparativ cu alte țări de pe mapamond. În perioada anilor 2008-2010, țara noastră a înregistrat scoruri negative la capitolele „eficiența guvernării”, dar și la „controlul corupției” în timp ce indicatorii „calitatea procesului normativ”, „domnia legii” și „stabilitatea politică” au cunoscut îmbunătățiri în anul 2009 față de anul 2008, pentru ca în anul 2010 să experimenteze o deteriorare, iar la capitolul diminuare constantă indicele „vizibilitatea și responsabilitatea” excelând într-un mod vizibil.

Pentru a surmonta aceste tipuri de probleme sociale existente, ar trebui, pe de-o parte, ca eficiența

guvernării să fie sporită printr-o monitorizare atentă a rezultatelor proceselor instituțiilor de guvernare, iar pe de altă parte, prin monitorizarea utilizării resurselor naturale și a utilizării factorilor de protecție a mediului. Pentru o bună guvernare este vital să avem o creștere a responsabilității și a transparenței actului de guvernare, în sine, ne referim la faptul că procesul decizional, cât și implementarea deciziilor vor trebui să fie în concordanță cu regulile și normele în vigoare. În acest fel, este impusă o formă durabilă de dialog, dar și de colaborare între guvern, patronat și sindicate. Îmbunătățirea și perfecționarea sistemului politic românesc reprezintă condiția fundamentală pentru procesul de deschidere către cetățean, pentru completarea democrației reprezentative cu virtuțile democrației participative care înseamnă, în fapt, un exercițiu deplin în exercitarea drepturilor, a libertăților democratice, înseamnă înaintea de toate stabilitate politică, maturizarea și permanentizarea spiritului civic, cât și un proces de guvernare în care societatea civilă are o participare activă ridicată.

Astăzi, situația economică foarte dificilă din cadrul spațiului european și mondial, cât și necesitatea de modernizare a statului în sine au condus la scăderi ale încrederii populației în capacitățile guvernanților de rezolvare a problemelor. În ciuda scăderii evidente a apetitului de vot al populației în a-și exercita dreptul la vot, fie din lipsă de alternative care să corespundă propriilor așteptări, fie din dezinteres, alegerile rămân una dintre cele mai importante opțiuni prin care electoratul poate și trebuie să sancționeze echipa guvernamentală.

Datorită unei dinamici din ce în ce mai alerte a mediului și a circuitelor economice mondiale, în ultimele decenii, crizele economico-financiare s-au manifestat pe întreg mapamondul inclusiv în state dezvoltate economic, astfel putem afirma cu certitudine faptul că nicio economie nu este imună la perioade de criză. Criza, ca fenomen de sine stătător, face parte, de regulă, din ciclurile economice și, ca proces, reprezintă o tranziție treptată spre recesiune, adică perioada de timp în care procesul normal al unei activități economico-financiare are de suferit din cauza unei întreruperi temporare. În viața de zi cu zi, o perioadă de criză este, de obicei, generată de faptul că aproape toți factorii responsabili scapă de sub control în majoritatea sau în aproape

toate sectoarele de activitate ducând inevitabil la disfuncționalități.

Aceste disfuncționalități reprezentate în cadrul unei crize economico-financiare reprezintă etape de schimbări majore și profunde într-un ciclu economic practic ajungându-se la o stare de dereglare tehnică a economiei aceasta fiind însăși o expresie a încălcării unor legături mai mult decât necesare în vederea desfășurării activităților economice. Mai mult, această stare de dereglare, de nealinie reprezintă practic o stare de persistență a economiei caracterizată, în principal, de rate mari sau foarte mari ale șomajului și ale inflației, precum și de un nivel scăzut al prețurilor, comerțului, dar și al investițiilor. Declanșarea crizei economico-financiare marchează momentul de începere al unor schimbări cantitative și calitative ale economiei, în vederea trecerii la o nouă fază economică, ascendentă de această dată.

Pe parcursul unei perioade de timp sau pe parcursul perioadelor de timp diferite, de regulă, activitățile și procesele economice nu evoluează uniform și liniar, ci sunt perturbate de diferite fluctuații sezoniere (de regulă, aceste fluctuații au loc în perioade de timp diferite și pot fi previzibile, în general), accidentale sau întâmplătoare și de scurtă durată, care sunt determinate de factori aleatori și ciclici (caracterizate de o durată mai lungă de timp, intensitate mai mare și o anumită regularitate), unde perioadele de expansiune alternează cu cele de depresiune ale activităților economice, dar chiar și în condițiile mai sus-menționate, trecerea de la expansiune la încetinire sau la stagnare economică nu implică, în mod obligatoriu, și declanșarea unei crize economico-financiare.

Fenomenul de trecere poate fi generat de măsuri restrictive care pot fi adoptate de guvern sau de parteneri externi, sau de epuizarea cauzelor care stau la baza procesului de expansiune. În momentul fazei de criză, iar aceasta poate cuprinde ramuri sau sectoare diferite ale economiei, sau însăși toată economia națională, mediul de afaceri începe să experimenteze o degradare treptată astfel înregistrându-se dezechilibre⁷.

Unele dintre efectele acestor dezechilibre sunt indicatorii macroeconomici, aceștia începând să înregistreze valori anormale totodată cu începerea manifestării unei tendințe de diminuare a investițiilor, a ocupării forței de muncă, a salariilor, a producției, a profiturilor, a vânzărilor,

a cererii de consum, a cursului titlurilor de valoare și a exporturilor, ceea ce conduce, în final, la o scumpire și la o restrângere a creditelor. În același timp, încep să se înregistreze valori din ce în ce mai mari ale ratelor inflației (acest dezechilibru se manifestă printr-o creștere generalizată a prețurilor și a reducerii puterii de cumpărare a unității monetare), fapt ce poate conduce la o scădere a nivelului de trai, scădere resimțită, în mod special, de către persoanele cu venituri fixe.

Un alt efect îl reprezintă slăbirea capacității concurențiale a firmelor naționale în favoarea firmelor străine multinaționale, fapt care afectează creditul și descurajează economia, afectează debitorii, determină o redistribuire a veniturilor între diferitele sectoare ale populației, crește în mod inevitabil șomajul, importurile încep să aibă o preponderență importantă, potențează deficitul bugetar, economia subterană și criminalitatea economico-financiară prosperă și încep să genereze fluctuații ale ratei de schimb, dar și ale monedei naționale.

Crizele economice sau financiare pot fi generate de o schimbare neașteptată și, totodată, profundă a unui regim politic sau de o liberalizare a comerțului. Astfel, este foarte posibil ca în faza de preinițiere a unei crize economico-financiare să se experimenteze lipsa bunei guvernări, ineficiența acesteia în atingerea obiectivelor politicii economice care este reliefată prin politicile financiare, fiscale, bugetare, a echilibrului bănesc, a veniturilor, prin precaritatea instrumentelor de intervenție; aici menționăm instrumentele de control direct, cum ar fi, prețurile, salariile, nivelul raporturilor de schimb; dezvoltarea economică nebalansată între regiunile țării, alocarea inegală și defectuoasă a resurselor pentru satisfacerea nevoilor între diferitele sectoare și ramuri ale economiei; lipsa unor decizii transparente și eficiente la nivel guvernamental; discrepanțe între politicile economico-financiare aplicate și necesitățile populației; absența procesului de „know-how” care conduce la o lipsă a progresului tehnologic și tehnic, precum și absența competitivității în economie.

Criza economico-financiară poate să apară ca urmare a unei crize, politice sau nu, dar guvernul este cel mai în măsură să înceapă adoptarea măsurilor anticriză uzitând de funcția sa de stabilizator și regulator al economiei. Odată criza economico-financiară declanșată, măsurile de contracarare și de limitare vor trebui implementate

de urgență de către stat, iar printre aceste măsuri amintim: dezvoltarea tehnologiilor de producție, înlocuirea și modernizarea masivă a mijloacelor de muncă; schimbarea unor structuri tehnico-economice și organizatorice uzate moral și fizic; creșterea investițiilor și introducerea în procesul de producție a sortimentelor și a produselor noi. În această ecuație complexă, pârghiile economico-financiare, cum sunt salariile, prețurile, creditele, dobânda, marjele dobânzii, profitul și instrumentele de politică economică, fiscală, financiară, monetară, cât și de credit au un rol dual extrem de important în procesul de surmontare a unei perioade de criză, cât și în procesul de dinamizare economică.

Ca un prim pas, vor trebui restabilite procesele de echilibru economic printr-o lărgire a accesului la baza de resurse, prin reînnoirea și restructurarea factorilor de producție, fapt care va conduce inerent la o valoare ridicată a costului social. De regulă, în procesele evolutive ciclice ale economiei mondiale observate și arhivate pentru posteritate în alternanța perioadelor de contracție cu perioade de expansiune s-a dovedit faptul că nu este posibilă manifestarea unui proces de evitare totală a unei crize economico-financiare, importanța economiei și a finanțelor reprezentând un „motor” pentru economie, unul extrem de complex și puternic, dar totodată și extrem de fragil și vulnerabil. Astfel, o criză economico-financiară poate fi analizată și interpretată, iar rezultatul unanim acceptat este că în acest caz statul nu mai este capabil în a-și îndeplini obligațiile, cum ar fi, rambursarea datoriilor, fapt ce poate conduce la o perturbare a funcționării standard a celorlalte sisteme. Explorând, în detaliu, o criză economico-financiară este, practic, o relocare nonliniară a piețelor financiare interne și internaționale, în sensul în care efectele asimetrice privind alegerile mai puțin favorabile sau chiar nefavorabile, inclusiv existența unui grad ridicat de risc financiar devin într-o manieră exponențială foarte acute determinând astfel piețele financiare, care, din nefericire, sunt incapabile, în acest context, în a încerca o canalizare voit eficientă a fondurilor acolo unde există cele mai multe oportunități investiționale. În acest fel, simplu și predictibil, în esență, datorită efectului de domino putem avea o serie de efecte, cum ar fi: criză monetară, creșteri accentuate ale datoriilor pe termen scurt, presiuni pe piața internă asupra ratelor dobânzii, perioade de inflație ridicată sau colapsul sistemului bancar.

O criză economico-financiară confirmată vom avea în momentul în care resursele financiare ale țării devin insuficiente în exercitarea funcțiilor statului, mărind astfel probabilitatea ca statul să ajungă într-o situație de incapacitate de plată, acest fapt conducând la rândul lui la devalorizare și la pierderea încrederii în moneda națională, dar și la alte tipuri de situații de pierdere a încrederii printre investitori privind activele financiare ale țării, ceea ce conduce la o retragere a investitorilor și a capitalului internațional.

Concluzii

Datorită complexității impactului diverselor tipuri de crize asupra populației, a proprietății, a valorilor materiale, dar și culturale și, bineînțeles, a mediului, concluzionăm că din partea guvernelor și a statelor vor trebui efectuate eforturi deosebit de consistente, în vederea colaborării și cooperării în ceea ce privește acțiunile de prevenire, de reducere și de limitare, dar și de soluționare a crizelor existente sau potențiale. Se poate afirma, în acest sens, cu toată certitudinea, că găsirea celor mai eficiente și eficiente căi de reducere a riscului unor potențiale crize în viitor, cât și îmbunătățirea procesului de previzionare și de gestionare a crizelor de tip economico-financiar reprezintă, în mod cert, o provocare majoră pentru decidenții politici.

NOTE:

1 David Held, A. McGrew, *The End of the Old Order?*, „Review of International Studies”, No. 24, 1998, p. 219.

2 Stephen Walt, *The Renaissance of Security Studies*, „International Studies Quarterly”, No. 35, 1991, pp. 211-239.

3 Seyom Brown, *World Interests and Changing Dimensions of Security*, in Michael Klare and Yogesh Chandrani (eds), „World Security: Challenges for a New Century”, 1994, New York: St. Martin's, pp. 1-17; Buzan, Weaver and Wilde, *Security*.

4 Jean Marie Guehenno, *The Post-Cold War World: Globalization and the International System*, „Journal of Democracy”, Vol 10, No. 1, 1999, pp. 22-35; Jean Marie Guehenno, *The Impact of Globalization on Strategy, Survival*, Vol. 40, No. 4, 1998-99, pp. 5-19.

5 James E. Dougherty, Robert L. Pfaltzgraff Jr., *Contending Theories of International Relations: A Comprehensive Survey*, New York: Longman, 2001.

6 Nauro F. Campos, Cheng Hsiao, Jeffrey B. Nugent, *Crises, What Crises?*, IZA Discussion Paper, No. 2217, July 2006.

7 Dan Balteanu, Dănuț Tanislav, George Muratoreanu, Mihaela Sencovici, Raport de cercetare, *Hazardele naturale și dezvoltarea durabilă în Subcarpații și Podișul Getic de la vest de Olt*, Grant: tip A, cod 237, Universitatea „Valahia” Târgoviște, Facultatea de Geografie, publicat în „Revista de Politica Științei și Scientometrie”, Număr special, 2005, p. 3.

BIBLIOGRAFIE

Balteanu Dan, Tanislav Dănuț, Muratoreanu George, Sencovici Mihaela, Raport de cercetare, *Hazardele naturale și dezvoltarea durabilă în Subcarpații și Podișul Getic de la vest de Olt*, Grant: tip A, cod 237, Universitatea „Valahia” Târgoviște, Facultatea de Geografie, publicat în „Revista de politica științei și scientometrie”, Număr special, 2005.

Guehenno Jean Marie, *The Post-Cold War World: Globalization and the International System Journal of Democracy*, Vol. 10, No. 1, 1999, Jean Marie Guehenno, *The Impact of Globalization on Strategy, Survival*, Vol. 40, No. 4, 1998-99.

Held David, McGrew A., *The End of the Old Order?*, *Review of International Studies*, No. 24, 1998.

Walt Stephen, *The Renaissance of Security Studies*, „International Studies Quarterly”, No. 35, 1991.